

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

5. De causa effciente Sacramentorum nouæ legis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

mem significationem, cum generali intentione valide confertur sacramentum, cum verba ista verum sensum habere possint.

- 6 Si minister existimet esse puerum, cum sit puella, vel esse Titium-quem ordinar, cum sit Caius, validum est sacramentum. Nam hæc ordinaria & visitata est, ac esse debet ministri intentio, ut baptizetur, ordinetur, confirmetur subiectum aut materia, quæ capax & præsens est, dum super ea forma verborum profertur, quam perinde intentionem vnusquisque habere censetur, nisi eam expresse excludat.

NB. Episcopus sacrilegium committit, si ante ordinationem dicat, se nolle excommunicatos ordinare, quia Episcopus semper censetur habere practicam & absolutam intentionem ordinandi hominem præsentem, & non conditionatam, nisi excommunicatus sis, &c. cum appositio talis conditionis conformis non est Ecclesiasticæ consuetudini.

C A P. V.

De causa efficiente sacramentorum nouæ legis.

- 1 Solus Deus primarius author & institutor est sacramentorum, quippe cum ille dicatur author sacramentorum, qui virtutem confert, quæ est sanctificatio hominis, solus autem Deus principaliter est author gratiæ sanctificantis, Christus autem quia homo duobus modis potest dici author eorum & institutor, quia eam nobis institutionem ex condigno meruit, & quia cum potestate excellentiæ promulgauit, iuxta illud Matth. vlti. *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra: euntes ergo, docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & filii, & S. sancti.*

Pote-

Potestas instituendi sacramenta authoritative vt 2
 causa primaria nulli verò homini communicari po-
 test, ministerialiter tamen quamvis non tam excel-
 lenter, vt Christo competebar, vtpote capiti Ec-
 clesie, ita vt talis potestas ratione vnionis hyposta-
 tice ipsi debita & quodammodo connaturalis sit,
 hominibus autem si conferretur, solum esset parti-
 cipata, sicut alia omnis potestas Ecclesie collata mi-
 nisterialis est & subordinata potestati Christi, cuius
 alii ministri, alii vicarii sunt.

Omnia nouæ legis sacramenta à Christo imme- 3
 diatè instituta fuerunt : Ratio, quia oportebat
 Christum, antequam ex hoc mundo ad patrem mig-
 raret, perficere illud, cuius causa venerat, videlicet
 homines à peccati iugo redimere, Ecclesiamque
 fundare, nouo condito testamento : Atqui pars
 præcipua noui testamenti sunt sacrificium & septem
 sacramenta. Ergo oportebat ea à Christo ipso in
 terris existente instituere.

Solus Deus vt causa simpliciter principalis in- 4
 teriores effectus sacramentorum operatur, sed
 Christus homo, vt causa principalis meritoria, vbi
 noua, licet causa meritoria gratiæ in suo genere prin-
 cipaliter reperiatur in Christo homine simpliciter
 tamen dependentem esse à Deo, quia meritum ha-
 bet ordinem & authorem gratiæ principaliorem,
 qui est Deus ; Quare licet Christus vt homo dici
 possit author gratiæ in genere causæ meritoriae, ta-
 men in genere causæ efficientis, solus Deus est au-
 thor gratiæ.

Humanitas Christi operatur interiores sacramē 5
 torum effectus tanquam instrumentam coniun-
 ctam diuinitati : alii autem ministri secundum

Ooo 3 Christi

Christi institutionem & imperium solum exhibent
exterius ministerium & applicationem symbolorum,
quæ ex meritis gratiæ Christi sanctificantis virtutem
in se continent.

- 6 Fides aut probitas ministri non requiritur ad va-
lorem sacramenti: Probatur ex institutione Christi,
quæ per traditionem accipimus, quod sacramenta conse-
crantur & sperentur virtute diuina & Christi meritis.
- 7 Mortaliter peccat minister, si in statu peccati mor-
talis ministrat sacramentum, ad cuius ministratio-
nem ordinatus est: Ratio sumitur partim ex digni-
tate sacramenti, quod in statu mortalis conferre
vel ministrare velut sordidum Christi instrumentum,
non vacat irreuerentia, partim ex sanctitate & digni-
tate officii sacerdotalis, quod sacerdos eo fine acci-
piens gratiam ordinationis vt sacramentum fideli-
bus sancte ministrat, ratione status ac ordinis sui a-
deoq; ex proprio officio ipsi incumbit, vt tale mini-
sterium digne & decenter obeat.
- 8 Idem quoque dicendum de sacerdote baptizan-
te non solenniter in casu necessitatis; Et de Diacono,
si ex commissione sacerdotis baptizet, vel S. Eu-
charistiam porrigat in statu mortalis.
- 9 Si laicus vel alius Clericus præter sacerdotem in
casu necessitatis baptizet cum conscientia peccati
mortalis, peccat venialiter, cum enim talis non ex vi
status & ordinationis suæ, sed solum per accidens
propter casum necessitatis sacramentum ministrat,
non incumbit illis tam magna obligatio ministrandi
in statu gratiæ. Quod ad contrahentes matrimoni-
um in statu peccati mortalis attinet, non peccant illi
mortaliter, tanquam ministrantes sacramentum (cum
non sint ministri ad hoc conseruati) sed solum tan-
quam suscipientes.

Pro-

Probabile est, Diaconum non peccare mortali-
ter, si in mortali in missa ministret, nisi id frequenter
& ad consuetudinem fiat, idq; propter irreuerentiã
quæ per consuetudinem magis ac magis aggrauetur.

Concionator non peccat mortaliter, si in statu
mortalis sine scandalo prædicet, quia prædicare non
est actus ordinis.

NB. Quod si sacerdos sacramentũ aliquod mini-
straturus mortalis peccati, conscius sit, alterum horũ
post agendũ incũbit, videlicet, vt vel præmissa cõfesi-
one sacramentalẽ absolutionem accipiat, vel per
internam absolutionis actum cum proposito postea
suo tempore confitendi se in Dei gratiam restituar.

Intentio (quæ est voluntas operandi quippiã) alia
est actualis. Est in eo ministro, qui cum rationis dis-
cretionem attendit ad id, quod libere agit) Alia virtua-
lis; est in eo ministro, qui nunc quidem nõ attendit,
agit tamen ex antecedente rationali attentione ac
proposito, atq; in ea dispositione est, vt iã quoq; at-
tendere possit, nisi animus ad alia distractus esset; &
alia habitualis, seu interpretatiua, est in eo, qui neq;
actualiter nec virtualiter ex proposito rationali agit,
ideoq; materialiter tantum symbola sacramentalia
applicat, nõ vt sacra sunt, puta si quis in somnis bap-
tizet hominem & talis nihil efficit; Ratio, quia actio
ministrãtis debet esse moralis, & propriè humana ac
rationalis; talis autem esse non potest actio ebrii,
cum non sit in tali dispositione, vt actus suos cum li-
bertate exercere queat. Actualis sicuti & virtualis in-
tentio, vel est explicita secundum specificam ratio-
nem, videlicet: volo baptizare, vel est implicita se-
cundũ confusam & generalem rationẽ, volo bap-
tizando facere quod in Ecclesia Christi fieri solet.

12 Ad necessitatem sacramenti requiritur formalis intentio ministri saltem implicita, si videlicet facere velit, quod vera Ecclesia solet, aut quod Christus instituit, aut quod sacerdotes Christianorum facere consueuerunt, etsi determinate nesciat, aut non credat esse sacramentum: Ratio, peti debet ex institutione Christi, quam per traditionem & S. scripturam didicimus, quod ministri à Deo constituti sint, vt scientes & volentes, ideoque rationali modo sacra mysteria fidelibus dispensent iuxta Apost. 1. Cor. 4. *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & fideles dispensatores mysteriorum Dei.* Hoc autem fit, si intendant v. c. ablutionem vel unctionem cum adiecta verborum forma, vti sunt sacra signa homini adhibere.

NB. Etsi minister hæreticus baptizans aut contrahens nolit effici sacramentum, si tamen hæc intentio provenit ex priuato errore speculatiuo, quo veluti conditione nititur præualet intentio eius generalis faciendi quod Christus instituit.

NB. Etsi deceat habere ministrum intentionem actualem propter dignitatem sacramentorum, tamen sufficit virtualis, puta si aliquis proposito sacrificandi, vel baptizandi venit in Ecclesiam atque idcirco vestes sacras induit, ad altare vel baptisterium accessit, licet tunc & in ipsa materiæ applicatione distractus, perficitur tamen sacramentum. Probat, quia Christus non minorem attentionem intentionemque requisit ad sacramentorum administrationem, quã ad alia humana negotia requirit solet, at vero virtualis intentio sufficit, vt actio aliqua censeatur humano modo ac rationali fieri, quando imperata fuit ex libero actu voluntatis, eius-

iusque imperii ac motionis vi adhuc perdurat. Quæ enim ex tali proposito postea agimus licet propter humanam imbecillitatem ad alia distracti, tunc liberi & humano modo agere censemur.

Ad sacramenti valorem necessaria est intentio absoluta ideoque nihil efficitur si v.c. minister baptizet sub conditione in futurum v.c. si pater tuus consenserit. Ratio est, quia sacra symbola debent à Ministri intentione explicita vel implicita secundum Christi institutionem determinari, ut sint practica & efficacia. Talia autem non sunt, si eorum vis & efficacia suspendatur à futuro contingente effectu.

Corollarium si ministret quis sub conditione de presenti aut præterito statim valet si conditio est, non valet autem si conditio non est, v.c. Absolvo te, si capax es: Baptizo te, si non fuisti baptizatus: Ratio, quia conditio de presenti aut præterito cum extra causam posita, & non in futurum dependens sit, non suspendit intentionem, sed mox facit transire in absolutam, efficacem, sicuti: Volo tibi donatum si pater tuus vivit.

C A P. VI.

De subiecto sacramentorum eorumque effectibus.

Aliud est sacramentum; aliud res sacramenti, quemadmodum enim omnis causa ab effectu distinguitur & interdum re ipsa separatur, ita & hinc fieri potest, ut sacramenti alicuius tota essentia consistat in effectu eius, quæ est gratia sanctificans non conferatur propter impedimentum seu obicem suscipientis: Nam ad sacramenti essentiam

Ooo § non